

เทศน์เช้า วันที่ ๓๐ เมษายน ๒๕๖๐

พระอาจารย์สงบ มนฺตฺสฺนฺโต

ณ วัดป่าสันติพุทธาราม (วัดป่าเขาแดงใหญ่) ต.หนองกวาง อ.โพธาราม จ.ราชบุรี

ตั้งใจฟังธรรมะเนาะ ตั้งใจฟังธรรม สัจธรรม ชีวิตนี้เกิดมาเป็นสมมุติ คำว่า “สมมุติ” คือ มันชั่วคราว ชีวิตนี้มันไม่ยั่งยืน ชีวิตเกิดมา เราต้องรีบทำคุณงามความดีของเรา คุณงามความดีของเรา สิ่งมีชีวิต สิ่งมีชีวิตมีการเกิดและการตาย สิ่งมีชีวิตมีการเกิดการตาย สิ่งมีชีวิตมันต้องเกิดและตาย

คูสิ คูพิชพันธุ สิ่งมีชีวิตที่ไม่มีวิญญาณครอง มันยังต้องเกิดต้องตาย แล้วคนเราต้องมีการเกิดและการตาย สิ่งมีชีวิตมีการเกิดและการตาย การเกิดและการตายนั้นมีบุญกุศลบาปอกุศลทำให้เกิดดีและเกิดชั่ว

การเกิดดี เกิดดี เกิดเป็นคนที่ดี เกิดมาแล้วมีจิตใจที่มีคุณธรรม สิ่งใดทำคุณงามความดีของเราเพื่อประโยชน์กับเราใจ จิตใจที่เกิดมาต่ำต้อย จิตใจที่เกิดมาต่ำต้อยแล้ว จิตใจต่ำต้อยร่างกายเหมือนกัน จิตใจมันต่ำต้อย แต่เวลาการต่ำต้อยนั้นทำลายตนๆ ทำลายตนมันสุจริตกับทุจริตใจ ความที่เป็นสุจริต ความสุจริตเป็นการคุ้มครองเรา ความทุจริตนะ บาบกับบุญใจ คนเราเกิดมามีสิ่งที่เป็นทรัพย์สมบัติของเรา ที่จะไปกับเรามีบาปกับบุญเท่านั้น มีดีและชั่ว สิ่งที่ดีและชั่ว สิ่งที่ดีและชั่วมันอยู่ตรงไหนละ สิ่งที่ดีและชั่วมันเป็นที่มูมมองใจ

ถ้ามูมมองของคนที่จิตใจต่ำต้อยมันมองว่าสิ่งนั้นเป็นความดีของเขา เป็นประโยชน์กับเขา เป็นผลประโยชน์กับเขา เพราะจิตใจเขาคิดได้แค่นั้นใจ วุฒิภาวะของเขาใจ แต่จิตใจที่เป็นคุณธรรมนะ ทำแต่สิ่งที่ดีๆ สิ่งที่ดีทางโลก เขาบอกว่าเรามีแต่เสียเปรียบๆ

คำว่า “เสียเปรียบ” เสียเปรียบ เราพอใจใจ เราไม่ได้เสียเปรียบ จิตใจเรากว้างใหญ่ จิตใจเรามีน้ำใจ เรามอบให้เขา เราให้เขาด้วยน้ำใจของเราใจ เรามอบให้เขาด้วยสติด้วยปัญญาของเราเห็นไหม สิ่งมีชีวิตใจ

ท่ามา ปัญญาประดิษฐ์ ปัญญาประดิษฐ์มันไม่มีวิญญาณ แล้วตอนนี้เขาพยายามสร้างสมขึ้นมาจะต่อไปมันจะเป็นโลกของเทคโนโลยี โลกของหุ่นยนต์นะ โลกของหุ่นยนต์ไม่มีพระอรหันต์ พระอรหันต์ขึ้นมามันต้องเข้ามาที่ใจของคน มันต้องมาที่จิตวิญญาณดวงนี้ ถ้าจิตดวงนี้

คูลี เวลาเรื่องวิทยาศาสตร์ชีวภาพ เรื่องพันธุกรรม เขาตัดแต่งกันไป ลองทำไปเรื่อยๆ มันเรื่องโลกๆ ทั้งนั้นนะ มันเพราะอะไร เพราะมันเป็นธุรกิจไง มันเป็นเรื่องของกำไรขาดทุนไง มันเรื่องกำไรขาดทุนแล้วมันมีศีลธรรมหรือไม่ ถ้ามีศีลธรรม มันเป็นเรื่องจริงหรือไม่ คนเราไม่มีเวรมิกรรมใช้ไหม ทำดีไม่ได้ดีหรือ อย่างนั้นมันก็ทำดีไม่ได้ดี ทำชั่วไม่ได้ชั่วสิ

ทำดีต้องได้ดี ทำชั่วต้องได้ชั่ว ใครทำคุณงามความดีต้องเป็นความดีวันยังค่ำ จะทำกับใครก็เป็นความดีทั้งนั้นนะ แต่ความดีนั้นมันเป็นกาลเทศะ กาลเทศะเราทำกับใครๆ คูลี เวลาเราทำบุญกุศล เทวดาตามองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ควรทำที่ไหน

ควรทำที่เธอพอใจ ถ้าเธอพอใจจริงๆ ทำนะ ถ้าไม่รีบทำ เดียวกิเลสมันบอกไม่ควรทำ ของเรา เราตระหนี่ถี่เหนียว

เธอควรทำบุญที่ไหน ควรทำบุญที่เธอพอใจ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าฉลาดขนาดนั้นนะ คนเราความคิดมันเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา ความคิดมันเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา ถ้าเธอพอใจที่ไหน เธอเห็นคุณงามความดีที่ไหน เธอควรรีบๆ ทำเลย

แล้วถ้าเอาผลประโยชน์กันล่ะ

โอ้โฮ! ถ้าจะเอาผลประโยชน์ที่มากน้อยนี้ไง ทำดีได้ดี ทำชั่วได้ชั่วไง ทำดีต้องได้ดี แต่ทำที่ไหนไง ถ้าทำคุณงามความดี ทำดีที่เราพอใจ อันนั้นทำความดีเพราะเราต้องแข่งขันกับกิเลสในใจของเรา

แต่ถ้ามีสติปัญญาขึ้นมาแล้ว เรามีสติปัญญาขึ้นมาแล้ว “ทำดีไม่เห็นได้ดีเลย ทำดีไม่เห็นได้ดี” ทำดีต้องได้ดีสิ แล้วทำที่ไหนล่ะ ถ้าคนฉลาดแล้วมันจะหวานข้าวลงไปเนื้อนาที่ตีใจ คิน คำน้ำชุ่ม หวานลงไปทีนั้นไง

นี่ก็เหมือนกัน สิ่งที่เนื่อนานบุญของโลกๆ เนื่อนานบุญของโลกมันอยู่ที่ไหนละ ถ้าไม่มีพระ จะทำบุญที่ไหน เราทำบุญที่ไหน คุณติ ในการศึกษา คนทุกคนจนมันเป็นการเสียสละทานทั้งนั้น นะ แต่ถ้ามันมีพระ มีพระที่ประพฤติปฏิบัติขึ้นมา เราอยากจะหว่านเนื่อนาของเราไป

แล้วเวลาพระที่ปฏิบัติขึ้นมา พระที่ปฏิบัติก็ถือตัวถือคนใจว่า เราเป็นเนื่อนานบุญของโลก เนื่อนานบุญของโลก

เวลาหลวงตาท่านพลิกกลับใจ คนมีสติปัญญามันต้องพลิกไปพลิกมาเพื่อปัญญา ไม่ใช่ ซื่อป้อ เวลาหลวงตาท่านดำเนินะ นักปฏิบัติใจอย่างกับหมาตาย หมามันตายแล้วมันยังฉลาดกว่าเรา เดินจงกรมอยู่นี้ หมามันตายมันมีความรู้สึกนึกคิดหรือไม่ นี่ไง เวลาภาวนาขึ้นมา ใจอย่างกับหมา ตาย

มันต้องฉลาดสิ เวลาฉลาดขึ้นมา เวลาพลิกกลับมา พระก็เหมือนท้องนา เวลาชาวไร่ ชาวนาเขาทำนาของเขา เขาเก็บเกี่ยวของเขา เขาทำของเขา เขาต้องมีผลประโยชน์ของเขา บุญกุศลของโยมที่เขาทำก็เป็นของโยมทั้งนั้นนะ ไ้เนื่อนานบุญ เวลาเขาเก็บเกี่ยวขึ้นมา เวลาเมล็ดพันธุ์ข้าวที่มันร่วงลงนา นามันก็ได้เศษข้าวเศษฟางไป เศษข้าวเศษฟางก็วัตถุนี้ไง เวลาเราเสียสละ ไปแล้วเพื่อวัตถุ

เวลาเรตัดกบาตร เวลาเรตัดกบาตรเนื่อนานบุญของโลก เราอยากได้บุญกุศล เราให้ชีวิตนะ ปัจจัย ๔ ดำรงชีพ ดำรงชีพถ้าคนฉลาดดำรงชีพไว้ทำไม เวลาพระปฏิบัติขึ้นมา ทำกตกิจเสร็จ แล้วเข้าสู่เรือนไม้ เข้าสู่เรือนว่าง ใครได้มานสมาบัติ เข้ามานสมาบัติ ใครได้วิปัสสนา ทำวิปัสสนา ใครได้ปัญญา ใช้ปัญญาของตนขึ้นไป

นี่ไง เวลาดำรงชีพแล้ว ทำกตกิจเสร็จแล้ว ต่างคนต่างเข้าสู่คูลา เข้าสู่ทางจงกรม เข้าสู่เรือนว่าง เข้าสู่การภาวนานั้น เวลาพลิกกลับขึ้นมา พระทำหน้าที่งานของพระไป ถ้างานของพระองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าวางศาสนาไว้กับบริษัท ๔ ภิกษุ ภิกษุณี อุบาสก อุบาสิกา

อุบาสก อุบาสิกา เขามีหน้าที่การงานของเขา เขาต้องเลี้ยงชีพของเขา เขาอยากหวังบุญกุศลของเขา ข้าวปากหม้อเขาดักใส่บาตรผู้ทรงศีลไปก่อน ผู้ทรงศีล ที่เหลือแล้วเขาดำรงชีพของเขา เราได้กตดาหารนั้นมา เราทำกตกิจของเราเสร็จแล้วเราเข้าสู่ทางจงกรม เข้าสู่ภาวนา นี่ไง ถ้า

มันพลิกกลับมา พลิกกลับมามันก็ต้องต่างคนต่างขวานขวายไป อุบาสก อุบาสิกาเขาก็ขวานขวายของเขา เขาทำบุญกุศลของเขา เขาทำคุณงามความดีของเขา เขาทำความดีได้ขนาดนั้นนะ

หน้าที่ของพระๆ พระเป็นนักรบ รบกับใคร รบกับกิเลสตัณหาความทะยานอยากไป เวลา นักรบเขาต้องมีสนามรบ เขาต้องมีอาวุธของเขา ไอ้เราจะรบของเรา เราต้องมีสติปัญญาของเรา ต้องมีสมาธิของเรา ต้องมีปัญญาของเรา

เวลาถ้ามันมีศีล มีสมาธิ มีปัญญาขึ้นมา เคนจกรม นั่งสมาธิภาวนาทั้งวันทั้งคืน ๗ วัน ๗ คืน มันมีแต่ความสุข ความสงบ ความระงับ มันมีแต่ความสุขสดชื่น ชื่นบาน สุขหนอ สุขหนอ แล้วหาซื้อที่ไหนไม่ได้ ไม่มีที่ซื้อที่ขายที่ไหน

ในพระไตรปิฎกเป็นทฤษฎี เป็นธรรมชาติขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ซึ่งเข้ามาที่ใจของสัตว์โลก พระไตรปิฎกนอกคือในตัวพระไตรปิฎกนั้น ใครไขหัวใจของตน เปิดหัวใจของตน พระไตรปิฎกใน ถ้าเปิดพระไตรปิฎกในมันจะเห็นอริยสัจ มันจะเห็นสัจจะความจริงในใจของตน ถ้าเห็นสัจจะความจริงในใจของตน นี่หน้าที่ ต่างคนต่างทำหน้าที่ของตน

สิ่งมีชีวิตๆ สิ่งมีชีวิตมันต้องเกิดต้องตาย แล้วเวลาต้องเกิดต้องตาย เวลามันจะเกิดจะตาย มันมีเวรมีกรรมนี้ไง เวรกรรม เพราะสิ่งมีชีวิตได้กระทำความ มีเจตนาของมัน มีการกระทำของมัน มโนกรรมๆ ไม่ได้เคลื่อนไหวสิ่งใดเลย มันเกิดมโนกรรม

เวลาสิ่งที่สำคัญที่สุด เวลาอยู่คนเดียวให้ระวังความคิด เวลาคิดขึ้นมาคิดได้ร้อยแปด เวลาอยู่คนเดียวจะควบคุมความคิดของตน ควบคุมไม่ได้ ถ้าควบคุมไม่ได้ มันจะเริ่มตันภาวนาอย่างไร เวลาภาวนา ปัญญาอบรมสมาธิ ปัญญาอบรมสมาธิใช้ปัญญาไล่ต้อนความคิดของเราเข้ามา ความคิดที่มันไปกว้านโลกนี้เป็นของเราไป โลกนี้ไม่พอที่มันจะต้องการปรารภนานะ ทุกคนจะครองจักรวาล ไม่ใช่ครองโลก ครองโลกยังไม่พอ ความคิดไม่มีสิ้นสุด ตัณหาความทะยานอยากลั่นฟ้าง ลั่นหัวใจ ลั่นไปหมดเลย แล้วมันเป็นโทษใหม่ มันเป็นโทษขึ้นมาเพราะกิเลสตัณหาความทะยานอยากมันขบขันใจ ถ้าเรามีสติปัญญาของเรา รักษาไว้

สมาธิ หลวงตาท่านสอนไว้ สมาธิมันเหมือนน้ำล้นแก้ว สมาธิคือสมาธิใจ ถ้ามันไม่ให้ความรู้สึกนึกคิดลั่นหัวใจออกไป ถ้าความรู้สึกนึกคิดมันไม่ลั่นหัวใจออกไป มันอยู่ในกรอบไหม ถ้าอยู่ในกรอบขึ้นมา สิ่งใดควรและไม่ควรไป คิดแล้วมันทุกข์หรือมันสุขละ ถ้าคิดแล้วมันทุกข์

คิดไปทำไม ถ้าคิดแล้วมันสุข ควรเหยียบคันเร่งๆ ถ้าคิดมันเป็นความคิดที่ดี เวลาความคิดอย่างนี้ มันเกิดขึ้น เวลาภาวนาเกิดขึ้น มันทำได้ทั้งนั้นนะ อยู่ในทางจงกรม นั่งสมาธิภาวนามันทำได้ คนที่นั่งสมาธิภาวนาทำได้ มันต้องมึนงานทำ งานทำคือว่าวิถีแห่งจิต เวลาจิตมันเคลื่อนไป ความรู้สึกนึกคิดเคลื่อนไป แล้วมีสติปัญญาคุมหัวใจ คุมความคิด แล้วความคิดที่มันเกิด มันเกิดจากใจ มันไม่ใช่ใจ แต่มันเกิดจากใจ

เราเกิดเป็นมนุษย์เราก็มีกาบ มีธาตุและขันธ์ ๕ ความคิดเป็นมนุษย์ แล้วมนุษย์ก็สงสัยในเทวดา มนุษย์สงสัยพรหม มนุษย์สงสัยนรก เพราะอะไร เพราะเวลามันไม่ได้สถานะนั้นใจ ได้แต่กาบ ธาตุ ๔ และขันธ์ ๕ ใจ

เวลาเกิดเป็นเทวดา วิญญาณหาร เขามีขันธ์ ๔ ไม่มีรูปร่าง เขาเป็นทิพย์ เกิดเป็นพรหมขันธ์ ๑ ขันธ์ ๑ คือผัสสาหาร เวลาของเขา เขาอยู่ในสถานะใด เขาก็ไม่สงสัยในสถานะนั้น แล้วจิตดวงนี้มันเวียนว่ายตายเกิดในวัฏฏะ มันเคยเกิดทุกๆ ภพ ทุกๆชาติมา มานั่งอยู่นี้ไม่ใช่มาชาตินี้หรือ มันมีของมันมาอยู่แล้ว ถ้ามันไม่มีของมันมา ความรู้สึกนึกคิดของเรามันจะไม่แตกต่างกัน

ความรู้สึกนึกคิด ความปรารถนา ความต้องการของคนไม่เหมือนกัน ไม่เหมือนกัน ต้องการสิ่งเดียวกันก็ยังเข้มข้นเบาบางแตกต่างกัน ไม่มีเหมือนกัน เพราะการกระทำนี้ใจ เพราะกรรมของตนใจ เพราะจรตนิสัยของตนใจ เพราะจรตนิสัยของตน เวียนว่ายตายเกิดในวัฏฏะ พันธุกรรมของจิต พันธุกรรมของจิตที่มันตัดแต่งมาใจ พระโศภิต์ ๔ อสงไขย ๘ อสงไขย ๑๖ อสงไขย มันตัดแต่งมา มันทำของมันมาจนเต็มล้น แต่เต็มล้นในโลกนะ เต็มล้นในโลก

องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเกิดที่ลุมพินีวัน “เราจะเกิดชาตินี้เป็นชาติสุดท้าย” เต็มล้นแล้ว แต่ยังไม่ได้ประพฤติปฏิบัติ เป็นเจ้าชายสิทธัตถะ เวลาท่านประพฤติปฏิบัติขึ้นมาเกิดอาสาชกษญาณในหัวใจ นั่นเกิดมรรคเกิดผลใจ

สิ่งใดก็แล้วแต่เกิดมรรคเกิดผล แร่เหล็ก แร่เหล็กเขาขุดมาถ้ายังไม่ได้หลอม มันยังใช้เหล็กเป็นประโยชน์ไม่ได้ มันเป็นแร่ นี้ก็เหมือนกัน เราเกิดมาพร้อม เกิดมาพร้อม เราต้องหลอม เราต้องพิจารณา เราต้องแก้ไข เราต้องมีมรรคมีผล ต้องมีการกระทำในใจ ถ้าการกระทำเกิดขึ้น องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเวลาตรัสรู้ธรรมขึ้นมาถึงได้เป็นองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ถึงทะเลปรุโปร่ง

ก่อนหน้านั้นเวลาจะออกจากราชวัง คนเรานะ คุณ มีภรรยาแล้วเพิ่งคลอดบุตร แล้วเราต้องพลัดพรากจากไป คุณ คุณหัวใจของคนที่มีมันสั้น ไหวนะ มันทุกข์ยากขนาดไหน แต่ด้วยอำนาจวาสนาที่บารมีเต็มนั้นนะ มันต้องไป ถ้าเข้าไปแล้วมันจะจบสิ้นเลย เข้าไปแล้วมันจะต้องอยู่ที่นั่นเลย ฉะนั้น ถึงต้องตัดใจ ตัดใจออกไป

เราจะบอกว่า ก่อนที่จะเป็นองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เป็นเจ้าชายสิทธัตถะ สร้างบารมีมาเต็มนะ แร่เหล็กที่ยังไม่ได้หลอม แร่เหล็กที่มีมันมีของมันอยู่ไง แร่ธาตุที่มีมันมีอยู่ไง แต่เวลามันหลอมขึ้นมา มันต้องมีการหลอม มันต้องมีการกระทำ เวลาพระสารีบุตรไปถาม พระอัสสชิไง องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าสอนอย่างไรๆ ธรรมทั้งหลายมาแต่เหตุ ถ้าไม่ได้ดับเหตุมัน มันจะเกิดมรรคเกิดผลไม่ได้ ธรรมทั้งหลายมาแต่เหตุ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าสอนให้ดับที่เหตุมัน

นี่ก็เหมือนกัน ทุกข์ๆ ทุกข์เพราะอะไร ทุกข์เพราะสมุทัย ทุกข์เพราะต้นหาความทะยานอยาก องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าให้กำหนดทุกข์ กำหนดที่เราเผชิญ แล้วไปแก้ไขที่ความไม่พอใจนะ ไปแก้ไขต้นหาความทะยานอยาก พอแก้ไขต้นหาความทะยานอยาก ต้นหาความทะยานอยากเป็นสมุทัยที่มันหลุดออกไปจากการคาดหมายของเราทั้งหมด ไม่เห็นทุกข์เลย ก็ชีวิตมันเป็นอย่างไรไง ทุกข์อะไรล่ะ คนเกิดมาก็เป็นคนไง คนเกิดมาก็ต้องมีหน้าที่การงานไง คนเกิดมาก็ต้องทำงานไง ทุกข์อะไรล่ะ

แต่ก่อนหน้านั้นถ้าเป็นสมุทัยนะ มันคาดหมายมันอย่างไร สิ่งที่ยังไม่มาถึงก็อยากได้ สิ่งที่มีอยู่ก็พลัดไต่ ไม่ต้องการๆ สิ่งที่ไม่รู้ ไม่รู้คืออภัยกฤต ไม่รู้เรื่อง ไม่รู้เรื่อง อยู่อย่างนั้นนะ แต่ถ้าปัญญามันเกิดขึ้นมา เวลามันไปชำระสมุทัยแล้ว มีอะไร มันก็เป็นธรรมชาติไง คนก็เกิด แก่ เจ็บ ตายไง แต่หัวใจที่มันรู้แจ้งแล้ว มันรู้แจ้ง มันไม่เผลอ อวิชาคือความไม่รู้ เพราะความไม่รู้ถึงเกิด มันรู้แจ้ง มันไปเกิดอะไร มันรู้แจ้ง มันจะไปไหน ถ้ามันรู้แจ้งไง

สิ่งมีชีวิตที่มีวิญญูณครอง วิญญูณตัวนั้น เพราะสิ่งที่มีชีวิต ภพชาตินี้ก็เป็นภพชาติหนึ่งนะ ผลของวิญญูณคือเป็นโอกาสหนึ่ง แล้วเราก็ต้องพลัดพรากไป วัสดุต่างๆ ที่ก่อสร้างขึ้นมา ก็ต้องบำรุงรักษา จะมีการบำรุงรักษา ถ้าไม่มีการบำรุงรักษา มันจะเสื่อมสภาพเร็วมาก บ้านร้างเดี่ยวก็ผุพัง บ้านที่มีคนอยู่นะ บ้านนั้นจะอยู่ได้นาน นี่ก็เหมือนกัน จิตใจอยู่ในร่างกายนี้ ถ้ามีสติมีปัญญา เรายังรักษาของเรา

สิ่งมีชีวิตมีการเกิดและการตาย วัตถุมันไม่มีการเกิดและการตาย แต่มนุษย์เป็นผู้ที่มีปัญหา ไปประดิษฐ์ประคองจัดสรรขึ้นมาให้เป็นแบบนี้ กายกับใจๆ ใจ ร่างกายนี้เป็นวัตถุ ธาตุ ดินๆ ดินที่เกิดมา เกิดจากไข่ เวลาทางโลก พันธุกรรม ดิเอ็นเอพ่อแม่ทั้งนั้นนะ แต่จิตนิสัยไม่เหมือน จิตนิสัยที่ดีกว่าหรือเลวกว่า จิตนิสัยที่ดีกว่า ดีกว่าเพราะพันธุกรรมของจิตมันแตงมาดี ถ้าพันธุกรรมที่มันเลวกว่า เลวกว่าเพราะอะไร เลวกว่าเพราะมีเวรมีกรรมใจ

คนจะเกิดร่วมกันนะ มันต้องมีเวรมีกรรมร่วมกัน หลวงตาท่านใช้คำว่า “สายบุญสายกรรม” ไม่มีสายบุญสายกรรม เราจะไม่เกิดเป็นพ่อเป็นแม่เป็นลูกกัน แม้แต่เกิดมาเป็นมนุษย์ในปัจจุบันนี้ เราเป็นญาติกันโดยธรรมๆ ถ้าเราไม่เป็นญาติกันโดยธรรม เราไม่มาพบหน้ากันหรือเป็นญาติกันโดยธรรม มีเวรมีกรรมร่วมกัน เขาเรียกสภากรรม กรรมเฉพาะเรื่องสายบุญสายกรรม สภากรรม กรรมที่เราเคยร่วมสร้างกันมาในสังคม แล้วเราก็จะต้องมาพบหน้ากัน เห็นใหม่ ผลของวิญญะๆ เหมือนสวะลอยในน้ำ ลอยไปในน้ำแล้วก็ไปปะทะกัน ชนกัน แยกกันอยู่ในน้ำนั้นนะ วิญญะๆ ใจ

สิ่งมีชีวิตมีการเกิดและการตาย แต่เกิดมาแล้ว กรรม การกระทำ เจตนาของเรา ทำให้ดี รักษาให้ดี เกิดเป็นมนุษย์ เกิดมาพบพระพุทธศาสนา แล้วพระพุทธศาสนาถึงพุทธกาล หลวงปู่เสาร์ หลวงปู่มั่นท่านชวนชวชวย ท่านมีการกระทำของท่านมา เวลาท่านเทศน์ว่าการ ธรรมที่ออกมาจากใจ ใจที่มีคุณธรรม เวลาหลวงปู่มั่นเทศน์ขึ้นมามันกินหัวใจใจ มันทิ่มเข้าไปที่หัวใจของมนุษย์ใจ มนุษย์ที่มีกิเลส อวิชา มีความไม่รู้ มันทิ่มเข้าไปกลางหัวใจนี้ใจ

นี่ใจ เราเกิดมาถึงพุทธกาล เกิดมาพบครูบาอาจารย์ แล้วครูบาอาจารย์ที่ท่านประพฤติปฏิบัติในหัวใจของท่าน ท่านสมบุกสมบันมานะ ท่านเอาชีวิตแลกมานะ แลกมาเพื่อใคร ก็แลกมาเพื่อท่าน ไม่ใช่เพื่อเราหรือ แต่พอได้แล้ว ธรรมอันนั้นท่านมาเพื่อแผ่พวกเราใจ ถ้าเพื่อแผ่พวกเรา เวลาฟังธรรมๆ มันถึงสะเทือนใจใจ นี่ธรรมกรรมฐาน

องค์หลวงตาพูดไว้ สิ่งที่สำคัญที่สุดคือการฟังธรรมๆ ถ้าไม่ได้ฟังแล้วมันมีดื้อ อ่านแล้วก็สงสัย ยิ่งอ่านยิ่งงง แต่ถ้ามันมีครูบาอาจารย์ที่ท่านเป็นจริง เวลาท่านทิ่มเข้ามา เหมือนแสงเลเซอร์เวลามันจี้เข้าไปตรงที่มันเป็นจุดเป็นต่อม สิ่งที่มันไม่เป็นประโยชน์ มันจะตัดจะแต่ง มันทิ่มเข้ามาในใจเรา

เชื่อหรือไม่เชื่อนั้นเก็บไว้ก่อน กาลามสูตร เข้าทางจงกรม นั่งสมาธิ แล้วมันเป็นจริงหรือไม่เป็นจริง เดียวมันจะเข้าไปถึงปัจฉัตตัง สันติภูมิจโกเหมือนกัน ฟังธรรมเพื่อเหตุนี้ละ มาวัดมาวา

สิ่งมีชีวิตมีการเกิดและการตาย สิ่งที่ไม่มีชีวิตมันก็ต้องย่อยสลายบอบสลายของมันไป แล้วเราจะเป็่สิ่งที่มีชีวิตแล้วมีสติปัญญา หรือจะเป็นวัตถุอันหนึ่งให้สังคมมันหล่อหลอมไปตามกระแสสังคม ไม่รู้เหนือรู้ใต้ แล้วมันจะเป็นประโยชน์กับอะไรนะ มันจะเป็นประโยชน์กับเรา เราต้องมีสติปัญญา ปัจฉัตตัง สันติภูมิจโก เพื่อหัวใจดวงนี้ เอวัง